

Երկու մօտեցում, երկու հոգեբանություն

Նույն՝ Լոս Անջելես քաղաքում լույս ածող երկու պաշտոնաթերթեր, առաջինը՝ Ռաժ-կավար ազատական կուսակցության, երկրորդը՝ Հայ հեղափոխական դաշնակցության, նույն հարցի նկատմամբ նույն ախտորոշումը անելով նանդերձ դրսևորում են երկու տար-րեր մտանցում, երկու տարրեր հոգեբանություն: Առաջինը ախտաճանաչումը կայացնում է ցավով, երկրորդը՝ պատճառած մտահոգությամբ, իսկ երկրորդը՝ ցավեցնելու, մտահո-գելու գիտավորությամբ: Մինչ առաջինը հարց է տալիս, երկրորդը փորձում է դաս տալ:

ՆԱՐԾ

Հայրենի իշխանությունը դժուարին երկրնսրանի առջեւ

Սովետական Միության ներքին գործոց նախարար, քաղաքական երկիրներում մէջ ՊԱԿ-ի նախկին պաշտօնատար Պուզոն, անցեալ շաբթուան մէջ կատարեց խոստովանութիւն մը, որ ամբողջ Լուսնամբ կը պարզարանէր կեդրոնական իշխանութիւններու վարած քաղաքականութիւնը Հայաստանի նկատմամբ: Աղբրեջանի ռազմական գործողութիւնները հարեւան Հայաստանի դէմ ուրակելով «ինքնապաշտպանութիւն», իրական արդարացում մըն ալ տուաւ «իրաքանչիւր ինքնիշխան հանրապետութեան տեղական մարմինների իրաւասութեան մէջ» տարագումով: Ուրեմն, Աղբրեջանի «ինքնիշխան» հանրապետութիւնը կը դառնար սանձազերծ, «ոչ ինքնիշխան» Հայաստանի Հանրապետութեան դէմ պատ-ժիչ գործողութիւններ ձեռնարկելու՝ բանակին եւ ներքին գործոց նախարարութեան յատուկ ջոկատներու մեղսակցութեամբ:

Իսկ, Հայաստանի Հանրապետութեան խորհրդարանական պատուիրակութեան անդամ Գաիթ Վարդանեան, որ նոր վերադարձած էր Մոսկուայէն, Օպերայի հրապարակին վրայ կայացած հանրահաւաքին, աւելի եւս պարզարանեց Կրեմլի դեկավարներու դիրքը: «Անոնք մեզի ըսին, թէ փախչելու տեղ չունինք եւ պէտք է ենթարկուինք Կեդրանին»:

Աւելին: Հայաստանի խորհրդարանի արտակարգ լիազօմար նիստին, նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեան կը տեղեկացնէր, թէ ՊԱԿ-ի պեւ կրիչկովը անուղղակի հասկցուցած էր «կոծակ»ը սեղծողին ինքնութիւնը՝ յանձին նախագահ Գորբաչովին:

Այս բոլորը դնելով մէկ յայտարարի տակ, ամենաւն լուսաւորեանք երկուսն կուգայ Կեդրոնի դիտարկութիւնը՝ նեղ կացութեան մատնելու Հայաստանի ներկայ կառավարութիւնը, պարտադրելու, որ ամէն գնով ստորագրէ միութեանական նոր պայմանագիրը եւ հրաժարի անկախութեան ուղիէն:

Այժմ դադրած են զինուորական մեծածաւալ գործողութիւնները: Աղբրեջանական եւ կեդրոնական իշխանութիւններն անցած են գործողութեան ամէնէն վտանգաւոր փուլին:

Գործողութեան այս վերջին (թերեւս վերջնաթեր) փուլին նպատակն է լուծարի ենթարկել Լեւոնային Արցախի գոյավիճակը, արմատական լուծում մը տալ... հայութեան պարպելով ամբողջ շրջանը: Փետրուար

1988-ին սկսած շարժումին արդիւնքը, կեդրոնական իշխանութեան վարած դաւադիր քաղաքականութեամբ, պիտի ըլլայ կորուստը Լեւոնային Արցախին եւ Հայաստանի ամբողջական մեկուսացումը՝ քաղաքական եւ տնտեսական առումով:

Հայաստանը կը պատժուի իր վարած ինքնիշխան քաղաքականութեան համար: Կեդրոնական իշխանութիւնները տրամադիր չեն սովետական ներկայ կառոյցէն անկախ ոչ մէկ անկախ միատրի գոյութիւնը ճանչնալ: Իսկ Հայաստանի համար անկախութեան այժմու գործընթացին հետապնդումը վերածուած է պարագոքսի մը: Հետապնդել գայն կը նշանակէ առաւել եւս պատժուիլ: Հրաժարիլ անկէ, կը նշանակէ ենթարկուիլ վարչահրամայական նախկին մերժելի կառոյցին:

Իրերու այս դժուարին կացութեան մէջ է որ յաճախ Հայաստանի մէջ կը լսուին ծայներ, հրաժարելու՝ Արցախը Հայաստանին կցելու թուղթի վրայ մնացած ուրոշումէն, փրկելու համար մնացորդը: Այս կացութեան դիմաց է, որ կ'առաջարկուի պահել ստատուս-քուտոն, հաշուի առնելով Հայաստանի գործելու սահմանափակ կարելիութիւնները:

Սակայն դժբախտութիւնը այն է, որ տրամաբանական եւ յաճախ քննարկութեան եւ վերլուծման կարիք ունեցող եւ երբեմն ալ նոր կացութիւններու դիմաց նոր ռազմավարութիւն մը մշակելու առաջարկները կը մեկնարանուին «դաւաճանութիւն», առանց նկատի առնելու առնակատման կործանարար ուղին: Քաղաքականութեան եւ դիւանագիտութեան մէջ պէտք է զիտնալ ժամանակատեղի նահանջներն արձանագրելու մեծ շահերու հաշուոյն, բան մը, որ չեն ուզեր հասկնալ տաք գլուխները:

Այսօր Հայաստանը պէտք ունի սառն դիւանագիտութեան, պետութեան կողքին ուժերու համախմբման եւ մէկտեղման, որպէսզի քաղաքական այս փոթորիկին մէջ կարելի ըլլայ կանխել եղածը կորսնցնելու վտանգը:

Եւ սակայն պէտք է դիտել ազգային շահերու դիտանկիւնէն, այլ երբեք գայն նկատել «դաւաճանութիւն»: Դաւաճանութիւնը այս օրերուն կանակէն հարուածելն է հայրենի իշխանութիւնը...:

ՅՍԿՈՐ ԳՕՂՈՍԵԱՆ
«Նոր օր»
22 մայիս 1991